

УДК 342.9 (477)

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2025.2.17>**В.А. Шишлов**

здобувач Науково-дослідного інституту публічного права

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ В ЛАТВІЙСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ ТА В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Наукова публікація присвячена дослідженню адміністративно-правових засад функціонування інституту адвокатури в Латвійській Республіці та в Україні з метою виокремлення позитивного досвіду Латвії та визначення можливості та доцільності його імплементації в національне законодавство та юридичну практику.

Підкреслено, що адміністративно-правові засади адвокатської діяльності в Україні необхідно привести у відповідність до європейських норм та принципів, адже євроінтеграція відкриває широкі можливості для розвитку адвокатської діяльності в Україні та виходу українських адвокатів на європейські юридичні ринки.

В публікації проводиться порівняльний аналіз чинного Закону про адвокатуру Латвійської Республіки (*Latvijas Republikas Advokātūras likums*) та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Особлива увага приділяється організаційно-правовим формам діяльності адвокатури, вимогам до особи, яка виявила намір стати адвокатом, порядку проходження стажування, нормам професійної етики, дисциплінарній відповідальності адвокатів.

Формулюється висновок про те, що враховуючи позитивний досвід підготовки майбутніх адвокатів до практичної діяльності в Латвійській Республіці, а також недоліки національної системи стажування адвокатів, доцільним вбачається запозичити та імплементувати в національне законодавство латвійський варіант, коли особа, яка виявила бажання стати адвокатом, спочатку складає вступний іспит для помічника присяжного адвоката, протягом трьох років (за загальним правилом) проходить практичне навчання, працюючи помічником присяжного адвоката, і тільки потім складає кваліфікаційний (адвокатський) іспит.

Також акцентовано увагу на позитивному досвіді Латвійської Республіки щодо обов'язкового страхування професійної відповідальності адвокатів для покриття потенційних збитків, спричинених їхніми професійними діями. Зазначається, що обов'язковий страховий поліс забезпечує фінансовий захист клієнтів у разі помилок або недбалості з боку адвоката під час надання правової допомоги.

Підкреслено, що імплементація проаналізованого позитивного досвіду Латвійської Республіки у сфері правового регулювання інституту адвокатури в національне законодавство та юридичну практику потребує обов'язкового урахування національних правових традицій та звичаїв, особливостей правосвідомості та правової культури громадян України.

Ключові слова: адміністративно-правові засади, закон, адвокатура, порівняльний аналіз, форми діяльності, вимоги, етичні норми, дисциплінарна відповідальність, стажування, кваліфікаційний іспит, позитивний досвід, імплементація.

Актуальність теми. Належний рівень правового регулювання адвокатської діяльності є однією з основних умов повноцінного функціонування адвокатури як інституту реалізації права на правову допомогу. Саме тому діяльність адвокатури регулюється на рівні окремого закону, а також відображена в процесуальних кодексах. Водночас Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» потребує удосконалення з урахуванням позитивного досвіду провідних європейських держав, адже

євроінтеграція відкриває широкі можливості для розвитку адвокатської діяльності в Україні та виходу українських адвокатів на європейські юридичні ринки.

На особливу увагу заслуговує досвід Латвійської Республіки у сфері адміністративно-правового регулювання інституту адвокатури, адже Латвія також є пострадянською республікою і успішно пройшла шлях євроінтеграції, отримавши статус повноправного члена Європейського Союзу. Відповідно, латвійські адвокати

можуть вільно працювати в будь-якій країні ЄС, що є позитивним для розвитку професії адвоката в цілому та кар'єри окремих юристів.

Вищезазначене обумовлює необхідність порівняльно-правового дослідження чинного Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Закону про адвокатуру Латвійської Республіки (*Latvijas Republikas Advokatūras likums*) з метою виокремлення позитивного досвіду та визначення можливості і доцільності його імплементації в національне законодавство та юридичну практику.

Правове регулювання інституту адвокатури досліджували в своїх працях такі відомі науковці як А. Боровик [1], Л. Волкова [2], А. Іванський [3], О. Коваль [4], В. Лаврів [5], А. Олійник [6], О. Шира [7] та інші відомі науковці.

Окремі дисертаційні дослідження питань адміністративно-правового регулювання адвокатської діяльності в Україні присвятили Н. Меєрович [8] та Є. Шкребець [9].

На окрему увагу в контексті теми даного дослідження заслуговує докторська дисертація Т. Вільчик «Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України» [10].

Проте дослідження правових засад функціонування інституту адвокатури в Латвійській Республіці з метою виокремлення та запозичення позитивного досвіду для України ще не було предметом окремого наукового аналізу, що актуалізує підготовку даної публікації.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є проведення порівняльно-правового аналізу адміністративно-правових засад функціонування інституту адвокатури в Латвійській Республіці та в Україні задля виокремлення та імплементації відповідного позитивного досвіду в національне законодавство та юридичну практику.

Методологія публікації включає філософські (закони та прийоми методу діалектики), загальнонаукові (системний та структурно-функціональний методи, прийоми логічного методу) та спеціально-юридичні методи дослідження (формально-юридичний метод та метод юридичного моделювання). Враховуючи тему дослідження, активно застосовується методологія порівняльного правознавства, а також синергетичний та цивілізаційний наукові підходи.

Результати дослідження. Починаючи порівняльно-правовий аналіз адміністративно-правових засад адвокатської діяльності в Латвій-

ській Республіці та в Україні, по-перше слід зазначити, що закони про адвокатуру в обох державах виконують однакову базову функцію: встановлюють правові засади організації адвокатури як професійної, частково самоврядної інституції, гарантують право громадян на юридичну допомогу та визначають основні принципи діяльності адвокатів (незалежність, конфіденційність, професійна етика). По-друге, у формулюваннях обох держав адвокатура виступає невід'ємною частиною правосуддя (законодавча мета – захист прав громадян і забезпечення доступу до правничої допомоги) [11; 12].

На окрему увагу заслуговує порівняння організаційної структури і самоврядування адвокатури в Україні та Латвійській Республіці. В Україні закон визначає наступну систему адвокатського самоврядування: місцеві ради (ради адвокатів АР Крим, областей, міст), кваліфікаційно-дисциплінарні органи (кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури та Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури), Національна асоціація адвокатів України (самоврядна структура) – із делегуванням повноважень щодо кваліфікації, дисципліни і внутрішніх правил етики; правила професійної етики, порядок складання присяги й реєстрації адвокатів також закріплені законом і підзаконними нормативними актами. У Латвії модель аналогічна за логікою – існує Колегія (*Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģija*) як публічно-правовий автономний суб'єкт самоврядування із загальними зборами, Радою (*padome*), ревізійною і дисциплінарною інстанціями; ці органи організовують іспити, ведуть реєстри, здійснюють дисциплінарний контроль і представляють інтереси професії. Тобто обидві країни закріплюють ідею публічно-правової самоврядної корпорації адвокатів, хоча деталі інституційної організації та внутрішнього розподілу повноважень відрізняються за процедурними правилами [11; 12].

Щодо набуття права на заняття адвокатською діяльністю (доступ до професії), то в цій сфері наявні як спільні риси, так і істотні відмінності у вимогах до осіб, які виявили бажання стати адвокатами, а також відмінності у шляхах доступу до професії. В Україні базовими вимогами є: повна вища юридична освіта, володіння державною мовою, стаж роботи в галузі права не менше двох років, складання кваліфікаційного іспиту, проходження стажування (установлені винятки), урочиста присяга та отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. У Латвії для статусу «*zvērināts*

advokāts» (sworn advocate – захищена назва) закон вимагає, серед іншого, магістерський ступінь у галузі права (професійна вища освіта другого рівня), високий рівень державної мови, досягнення 25 років, належну трудову практику (є кілька варіантів: кілька років служби на посаді судді, прокурора, помічника адвоката тощо – строки різняться залежно від попереднього місця роботи) та складання адвокатського іспиту, організованого Колегією; закон прямо відокремлює «advokāts» (захищений титул) від загального поняття «jurists (lawyer)», що робить роль іспиту та членства в Колегії ключовими для отримання повноцінного професійного статусу. Отже, і в Україні і в Латвії є захищений правовий режим «адвокат», але латвійське законодавство жорсткіше в частині конкретних академічних та професійних вимог (магістерський рівень плюс варіанти тривалішого стажу залежно від попередньої кар'єри). Практично це означає, що в Латвії шлях до статусу «zvērīnāts advokāts» більш формалізований і з більшими часовими порогами для частини кандидатів [11; 12].

Так, у Латвії для того, щоб стати адвокатом (zvērīnāts advokāts), необхідно пройти стажування. Після здобуття юридичної освіти кандидат повинен стати адвокатським помічником (zvērīnāta advokāta palīgs). Помічник адвоката працює під наглядом практикуючого присяжного адвоката та отримує практичний досвід. Тривалість стажування зазвичай становить не менше 3 років, але в окремих випадках (наприклад, якщо людина вже має значний юридичний досвід – суддя, прокурор тощо) цей термін може бути скорочений. Після стажування та складання кваліфікаційного іспиту можна подати заяву на прийняття до Латвійської колегії присяжних адвокатів [11].

Таким чином, на відміну від України майбутній адвокат має пройти стажування в якості помічника адвоката і вже потім складати адвокатський іспит, чим забезпечується кращий відбір кваліфікованих юристів, які мають бажання стати адвокатами, адже в процесі стажування відсіюються ті особи, які по різних причинах не спроможні виконувати основні функції адвоката. Таким чином, до кваліфікаційного іспиту в Латвії допускається особа, яка вже має досвід роботи в адвокатському бюро.

Водночас в Україні особа, яка має намір стати адвокатом проходить стажування вже після складання кваліфікаційного іспиту (у відповідності до ч. 2 ст. 10 Закону України «Про

адвокатуру та адвокатську діяльність» стажистом адвоката може бути особа, яка на день початку стажування має дійсне свідоцтво про складання кваліфікаційного іспиту) [12].

Таким чином, вже після успішного складання кваліфікаційного іспиту особа може виявитися неспроможною самостійно здійснювати адвокатську діяльність, що призводить до розчарування особи у професії та відповідної втрати особою фінансових та часових ресурсів. Так, у відповідності до ч. 1 ст. 10 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», стажування полягає в перевірці готовності особи, яка отримала свідоцтво про складання кваліфікаційного іспиту, самостійно здійснювати адвокатську діяльність.

Крім того, в Україні стажування здійснюється протягом шести місяців під керівництвом адвоката за направленням ради адвокатів регіону, на відміну від Латвії, де особа має пропрацювати помічником адвоката не менше трьох років (за загальним правилом) [11; 12].

Таким чином, латвійська модель підготовки майбутніх адвокатів вбачається більш раціональною та справедливою, адже до кваліфікаційного іспиту допускаються особи, які вже мають тривалий стаж роботи в адвокатському бюро (фірмі), психологічно та за іншими показниками готові самостійно здійснювати адвокатську діяльність.

Враховуючи вищезазначене, національним органам публічної адміністрації доцільно запозичити латвійську модель набуття права на заняття адвокатською діяльністю (доступу до професії), коли особа спочатку проходить тривале стажування у професійного адвоката-патрона, і тільки потім допускається до складання кваліфікаційного іспиту.

Також доцільно порівняти організаційні форми практики та економічні аспекти діяльності адвокатів в Україні та Латвійській Республіці. Український закон дозволяє індивідуальну адвокатську діяльність, адвокатське бюро, коллегії, адвокатські об'єднання і визначає правила сумісництва і несумісності (наприклад – заборона на заняття певних посад або суміщення з діяльністю, що підриває незалежність). У Латвії також закріплені організаційні форми (індивідуальні адвокати, адвокатські бюро, фірми тощо) і допускається підприємницька діяльність у межах професійних обмежень; однак латвійський закон підкреслює, що тільки члени Колегії можуть носити професійний титул і виконувати певні функції (наприклад, виступати як опла-

чені державою захисники у кримінальних провадженнях у визначених випадках), що посилює бар'єри для невиключених до Колегії осіб [11; 12].

Щодо конфіденційності, привілеїв та гарантій незалежності слід зазначити, що в обох правових системах забезпечення адвокатської таємниці та заборони на втручання з боку державних органів є ядром гарантій незалежності професії. Україна прямо визначає поняття адвокатської таємниці (будь-яка інформація, що стала відома адвокату в зв'язку з наданням правничої допомоги) і зобов'язує адвоката та пов'язаних осіб не розголошувати такі відомості; закон і практика забороняють вилучати адвокатську кореспонденцію чи змушувати до розкриття конфіденційної інформації поза встановленою процедурою. Латвійський закон містить подібні заборони: державні органи не мають права втручатися в професійну діяльність адвоката, вимагати розкриття інформації про надання допомоги або контролювати адвокатську кореспонденцію й інформаційні системи, що використовуються для надання юридичної допомоги. На практиці обидві системи надають сильні формальні гарантії для адвокат-клієнтської конфіденційності; розбіжності виключно процедурні (наприклад, механізми судового дозволу на обшук, порядок оскарження тощо) [11; 12].

На окрему увагу заслуговує також порівняльний аналіз дисциплінарної відповідальності, правил професійної етики та санкцій, які можуть застосовуватися до адвокатів в Україні та Латвійській Республіці. Правові режими обох держав передбачають: дисциплінарні органи при самоврядних інституціях (кваліфікаційно-дисциплінарні комісії в Україні; дисциплінарні комісії Латвійської колегії присяжних адвокатів), правила професійної етики, процедури розгляду скарг і санкції (від попереджень та штрафів до тимчасового або остаточного позбавлення права здійснювати адвокатську діяльність). Українське законодавство та локальні правила акцентують увагу також на кваліфікаційних іспитах і щорічному підвищенні кваліфікації; Латвія формалізувала порядок проведення адвокатського іспиту (комісія, склад якої закріплений законом) і має подібну систему дисциплінарного провадження, яке здійснюють дисциплінарні інституції Колегії. На практиці критичним є те, що в обох країнах дисциплінарні процедури мають бути сумісними з гарантіями процесуальної справедливості й доступні для оскарження в судах [11; 12].

Щодо процедурних моментів – дисциплінарну справу порушує Рада присяжних адвокатів Латвії за пропозицією суду або прокурора, скаргами окремих осіб або з власної ініціативи щодо порушення законів та інших нормативних актів, статуту Колегії присяжних адвокатів, інструкцій, що регулюють діяльність присяжних адвокатів, та норм професійної етики присяжних адвокатів, шляхом направлення матеріалів справи на розгляд дисциплінарної комісії (ч. 1 ст. 71 Закону про адвокатуру Латвійської Республіки [11]).

Щодо обмежень, несумісності та державного контролю, і в Україні, і в Латвії законодавство забороняє адвокатам виконувати деякі державні чи сумнівні функції (щоб уникнути конфлікту інтересів і зберегти незалежність). При цьому в Україні окрема увага приділяється критеріям несумісності, регулюванню діяльності помічників і стажистів адвоката, а також реєстрації та звітності. Латвійський закон дуже чітко обмежує втручання органів влади і захищає статус адвоката як «особи, яка підпорядкована лише закону», із заборonoю притягнення адвоката до відповідальності за професійну діяльність (за певних умов) і заборonoю вимагати від адвоката інформацію, що стала відомою при наданні допомоги [11; 12].

В контексті євроінтеграційних процесів на окрему увагу заслуговує порівняльний аналіз транснаціональної практики і прав іноземних адвокатів в Україні та Латвійській Республіці. В обох системах передбачені правила для адвокатів-іноземців: Латвія імплементує європейські норми щодо адвокатів із країн ЄС/ЄЗ (дозволяє практикувати під назвою професії своєї країни за умови реєстрації), а також має процедури визнання іспитів/допуску; Україна теж регулює порядок визнання прав іноземних юристів, але практика взаємного визнання і доступу значною мірою залежить від міжнародних угод і національних процедур [11; 12].

Таким чином, законодавство обох держав регламентує функціонування юридично захищеної, самоврядної професійної інституції адвокатури з подібними принципами незалежності, конфіденційності, а також етичними стандартами і дисциплінарним контролем. Різниця полягає переважно в деталях, а саме, критеріях доступу до професії (освітні пороги та вимоги до стажу), процедурних правилах і форматі членства, що породжує різний «порог входу» й відмінну інституційну культуру. Для практиків і політиків це означає, що при порівнянні інших аспектів (наприклад, організації системи безоп-

латної правової допомоги, процедур виконання обшуків у адвокатських приміщеннях, конкретних дисциплінарних санкцій) варто аналізувати не лише норми закону, а й підзаконні акти, правила етики самоврядних органів і судову практику, які деталізують і часто визначають реальний ефект правових норм.

До прикладу, ключові гарантії конфіденційності адвокатської діяльності та незалежності адвокатів в Україні та Латвії на формальному рівні порівнювані, проте латвійський текст закону містить дуже жорсткі заборони на втручання у професійну діяльність, тоді як в Україні на практиці питання балансування слідчого контролю і привілеїв часто вирішуються через судову практику та додаткові підзаконні акти.

Проведемо більш детальний аналіз окремих статей Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і Закону про адвокатуру Латвійської Республіки (*Latvijas Republikas Advokatūras likums*).

Адвокатська таємниця передбачена ст. 22-23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Так, у відповідності до ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правничої допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності [12].

Таким чином, заборона розголошення адвокатської таємниці поширюється на адвоката, його помічника, стажиста, працівників адвокатського бюро чи об'єднання. Документи та інші носії інформації, пов'язані з адвокатською діяльністю, не можуть бути оглянуті чи вилучені, крім випадків, прямо передбачених законом і лише за рішенням суду.

Водночас, у відповідності до ст. 7-9 Закону про адвокатуру Латвійської Республіки (*Latvijas Republikas Advokatūras likums*) *zvērināts advokāts* «не може бути притягнутий до відповідальності за дії, вчинені при здійсненні професійних обов'язків». Заборонено вимагати

від адвоката відомості, пов'язані з наданням юридичної допомоги. Крім того, встановлена абсолютна заборона для державних органів перевіряти або контролювати адвокатську кореспонденцію та електронні системи, що використовуються у роботі [11].

Отже, в Україні існує виняткова можливість вилучення документів за судовим рішенням, тоді як у Латвії норма сформульована суворіше: фактично повна заборона втручання, без згадки про судовий дозвіл. Це робить латвійський режим конфіденційності більш «жорстким» і категоричним.

Дисциплінарна відповідальність адвокатів передбачена ст.33-35 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Дисциплінарні провадження здійснюють кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури. Підставами дисциплінарної відповідальності адвокатів є: порушення присяги, правил адвокатської етики, невиконання професійних обов'язків. Закон передбачає такі санкції як попередження, зупинення права на заняття адвокатською діяльністю, позбавлення права. Рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури може бути оскаржене до Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії і надалі до суду [12].

Водночас, у відповідності до ст. 16-20 Закону про адвокатуру Латвійської Республіки (*Latvijas Republikas Advokatūras likums*), дисциплінарні справи розглядає дисциплінарна комісія при Раді Колегії. До можливих санкцій віднесено наступні: зауваження, догана, штраф, тимчасова заборона на практику, виключення з Колегії. Також передбачений апеляційний механізм – звернення до Верховного суду [11].

Отже, в Україні більш розгалужена дворівнева система самоврядних дисциплінарних органів (місцевий та національний рівні). У Латвії дисциплінарна юрисдикція централізована в органах Колегії, що спрощує структуру, але концентрує владу в одній організації. В Україні адвокат може бути притягнутий навіть за порушення правил комунікації з клієнтом чи судом (наприклад, образливі висловлювання в процесі). Натомість в Латвії адвоката можуть виключити з Колегії за допущення конфлікту інтересів (наприклад, у разі одночасного представництва сторін із протилежними інтересами).

Отже, законодавчі формулювання в обох країнах подібні, але: в Україні вони допускають більше «винятків» і практично стикаються з проблемою тиску з боку слідчих органів; у Латвії конфіденційність і незалежність адвоката

захищені жорсткішими нормами та підтримуються судовою практикою, що посилює реальну гарантію незалежності адвоката. Так, у ст. 122 Кримінального процесуального кодексу Латвії встановлено абсолютний імунітет адвоката: неможливо допитати адвоката як свідка щодо інформації, яку він отримав під час надання юридичної допомоги; заборонені обшуки, вилучення кореспонденції, документів та контроль інформаційних систем адвоката [13].

Відповідно до Закону про адвокатуру Латвійської Республіки (*Latvijas Republikas Advokatūras likums*), рішення про виключення (латв. *izslēgšana*) адвоката з рядів Колегії адвокатів приймає *Latvijas Zvērinātu advokātu padome* – Рада присяжних адвокатів Латвії [11]. За 20 років роботи дисциплінарної системи (з 2004 року) *Disciplinārlietu komisija* в Латвійській Республіці найпоширенішими санкціями були «*piezīme*» (зауваження), і «*rājiens*» (догана) [14].

Таким чином, латвійська система дуже суворо охороняє адвокатську конфіденційність, а дисциплінарні процедури мають чітко регламентовану форму. Водночас правильність процедури є ключовим елементом справедливої дисциплінарної відповідальності.

Висновки. Проведене порівняльне дослідження адміністративно-правових засад функціонування інституту адвокатури в Латвійській Республіці та в Україні дозволяє сформулювати висновок про те, що враховуючи позитивний досвід підготовки майбутніх адвокатів до практичної діяльності в Латвійській Республіці, а також недоліки національної системи стажування адвокатів, доцільним вбачається запозичити та імплементувати в національне законодавство латвійський варіант, коли особа, яка виявила бажання стати адвокатом, спочатку складає вступний іспит для помічника присяжного адвоката, протягом трьох років (за загальним правилом) проходить практичне навчання, працюючи помічником присяжного адвоката, і тільки потім складає кваліфікаційний (адвокатський) іспит.

Також на імплементацию в національне законодавство заслуговує позитивний досвід Латвійської Республіки щодо обов'язкового страхування професійної відповідальності адвокатів для покриття потенційних збитків, спричинених їхніми професійними діями. Обов'язковий страховий поліс забезпечує фінансовий захист клієнтів у разі помилок або недбалості з боку адвоката під час надання правової допомоги.

Окремо слід підкреслити, що імплементация проаналізованого позитивного досвіду Латвій-

ської Республіки у сфері правового регулювання інституту адвокатури в національне законодавство та юридичну практику потребує обов'язкового урахування національних правових традицій та звичаїв, особливостей правосвідомості та правової культури громадян України.

Перспектива подальшого дослідження даної теми обумовлена необхідністю порівняльно-правового дослідження підзаконних нормативно-правових актів Литовської Республіки та України, якими врегульовано функціонування інституту адвокатури, а також відповідної судової практики з метою запозичення найкращого позитивного досвіду у даній сфері суспільних відносин.

Список використаної літератури:

1. Боровик А., Шира О. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльний адміністративно-правовий аналіз законодавства Польщі та України : монографія. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 174 с.
2. Волкова Л.М. Публічне адміністрування адвокатури України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Випуск 3. Т. 1. С. 106–110.
3. Іванський А.Й. Правові проблеми адміністративно-правового регулювання відносин щодо внесення і розгляду адвокатського запиту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 12. С. 248–251.
4. Коваль О. Сучасний стан адміністративно-правового забезпечення реформи адвокатури України. *Вісник АПСВТ*, 2020, № 1-2. С. 21–29.
5. Лаврів В. Адміністративно-правове регулювання адвокатської таємниці. *Актуальні проблеми правознавства*. 2024. № 1 (37). С. 86–91.
6. Олійник А.Ю. Реформа адвокатури: адміністративно-правове забезпечення. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 1. С. 146–152.
7. Шира О.В. Адміністративно-правові засади адвокатської діяльності в республіці Польща та в Україні: порівняльний аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 822–825.
8. Меєрович Н.А. Адміністративно-правове регулювання адвокатської діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харків, 2014. 21 с.
9. Шкребець Є.Ф. Адвокатура України: адміністративно-правове забезпечення діяльності на сучасному етапі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харків, 2016. 220 с.

10. Вільчик Т.Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10 «судоустрій; прокуратура та адвокатура». Харків, 2016. 490 с.
11. Закон про адвокатуру Латвійської Республіки від 27 квітня 1993 року. Latvijas Republikas Advokatūras likums. Дата оновлення: 30.04.2021. URL: <https://likumi.lv/ta/id/59283-latvijas-republikas-advokaturas-likums> (дата звернення: 05.09.2024).
12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 20.11.2024).
13. Кримінальний процесуальний кодекс Латвійської Республіки в редакції від 15.07.2023. Kriminālprocesa likums. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/en/legislation/details/21960> (дата звернення: 20.11.2024).
14. Дисциплінарна комісія Латвійської колегії присяжних адвокатів. Disciplinārlietu komisija Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģija. URL: <https://www.advokatura.lv/lv/par-mums/komisijas/disciplinarlietu-komisija> (дата звернення: 20.11.2024).

Shyshlov V.A. Administrative and legal foundations of the functioning of the institute of advocacy in the Republic of Latvia and in Ukraine: a comparative analysis

The scientific publication is devoted to the study of the administrative and legal foundations of the functioning of the institute of advocacy in the Republic of Latvia and in Ukraine, with the aim of highlighting Latvia's positive experience and determining the possibility and feasibility of its implementation in national legislation and legal practice.

It is emphasized that the administrative and legal foundations of advocacy in Ukraine must be brought into line with European norms and principles, since European integration opens up wide opportunities for the development of advocacy in Ukraine and for Ukrainian lawyers to enter European legal markets.

The publication presents a comparative analysis of the current Law on Advocacy of the Republic of Latvia (Latvijas Republikas Advokatūras likums) and the Law of Ukraine "On Advocacy and Legal Practice." Particular attention is paid to the organizational and legal forms of advocacy, the requirements for individuals seeking to become lawyers, the procedure for undergoing internship, the rules of professional ethics, and the disciplinary liability of lawyers.

The conclusion is drawn that, considering the positive experience of preparing future lawyers for practical activity in the Republic of Latvia, as well as the shortcomings of the national system of lawyer internships, it would be advisable to adopt and implement in national legislation the Latvian model, where a person who wishes to become a lawyer first takes an entrance exam for the position of assistant to a sworn advocate, undergoes practical training for three years (as a general rule) while working as such an assistant, and only then takes the qualification (bar) exam.

Attention is also drawn to the positive experience of the Republic of Latvia regarding compulsory professional liability insurance for lawyers to cover potential damages caused by their professional actions. It is noted that compulsory insurance policies provide financial protection for clients in the event of mistakes or negligence on the part of the lawyer while providing legal assistance.

It is emphasized that the implementation of the analyzed positive experience of the Republic of Latvia in the field of legal regulation of the institute of advocacy into national legislation and legal practice requires mandatory consideration of national legal traditions and customs, as well as the specific features of legal consciousness and legal culture of the citizens of Ukraine.

Key words: administrative and legal principles, law, advocacy, comparative analysis, forms of activity, requirements, ethical norms, disciplinary liability, internship, qualification exam, positive experience, implementation.